

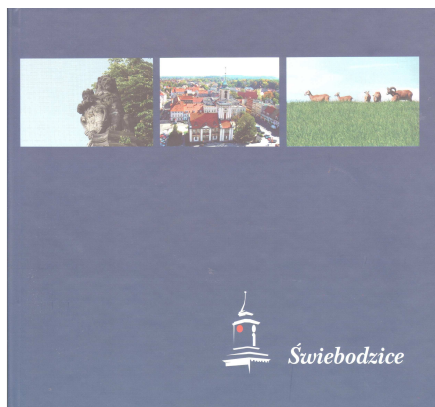

Listopad 2008 Numer 11 (132)

W tym numerze:

Chronologia dziejów	1
Spis mieszkańców obszaru Fuerstenstein	2
Świebodziczanie	3
Tajemnicza fotografia	4
Stare mapy	5
Świebodzice w początku lat trzydziestych	6
Warto zobaczyć / Okruchy historii	7
Wycinki ze starych gazet	8

Chronologia dziejów

Pod koniec października Urząd Miejski w Świebodzicach wydał w nakładzie 2 tysięcy egzemplarzy kolorowy album, promujący miasto. Znajdują się w nim najciekawsze

i najcenniejsze zabytki w mieście, miejsca warte odwiedzenia, a wszystko zilustrowane zdjęciami i krótkimi opisami. Wydawnictwo zostało sfinansowane przez sponsorów – przedsiębiorców ze Świebodzic, którzy w zamian za to, zamieścili tu swoje reklamy.

Trwają prace w budynku po byłym ośrodku zdrowia i pogotowiu przy ul. Aleje Lipowe 1 (dawna szkoła dla dziewcząt). Powstanie tu siedemnaście lokali komunalnych i socjalnych. Jedno z mieszkań przeznaczone będzie dla osób wychodzących z rodzin zastępczych, reszta to lokale komunalne i socjalne. Dwa mieszkania będą przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najemcy otrzymają mieszkanie do własnego wykończenia.

Adaptację budynku realizuje firma „Dekar” z Wałbrzycha. Wartość tej inwestycji to 1,8 mln złotych. Termin zakończenia prac upływa z końcem 2009 roku.

Dzięki obecnym władzom miejskim, jeszcze jeden, zabytkowy budynek, wiążący się z historią miasta zostanie uratowany. Żał, że podobny los nie spotkał: Pałacu Miejskiego w parku, Hotelu „Pod Żłotym Lwem” przy ul. Strzegomskiej, Teatru Miejskiego przy ul. Wałbrzyskiej czy budynku Fundacji Kramstów przy ul. Piłsudskiego, które znajdują się w prywatnych rękach, powoli, acz nieubła-

galnie zmierzają ku całkowitej ruinie.

Od niedawna mieszka lub tylko przebywa (pełni funkcję Prokurenta (specjalnego pełnomocnika) firmy Domy Dolnośląskie – ul. św. Ojca Pio) w Świebodzicach Karol Żemier – Mistrz Świata w kategorii Masters. W tym roku Karol zdobył w Australii 3 złote medale w stylu grzbietowym na dystansach 50, 100 i 200 metrów.

Karol Żemier ma 25 lat i jest zawodnikiem MKS-u „Neptun” w Stargardzie Szczecińskim. Studia w California State University Bakersfield ukończył w 2006 roku. Odbił już kilka spotkań z dziećmi i młodzieżą Świebodzic, m.in. z Klubu Pływackiego „Rekin”.

Od początku października trwa remont mostu w Cierniach, którego budowa nastąpiła na pewno przed drugą wojną światową, a który nigdy nie przechodził gruntownego remontu, chociaż kolejne powodzie w Cierniach przyczyniały się do jego niszczenia. Remont wyniesie 520 tysięcy złotych, a w jego ramach powstanie poszerzony pas jezdni, po obu stronach chodniki, podwyższona zostanie także nośność mostu.

W drugiej połowie października, rozpoczął się remont nawierzchni i budowa chodników, położonych obok siebie ulic: Mickiewicza i Browarowej. Wykonawcą jest firma WGW ze Świdnicy, a koszt robót, to około 700 tysięcy złotych.

Spis mieszkańców wcześniejszego obszaru Fuerstenstein

należącego obecnie do gminy Lubiechów.

Miejscowa część Fuerstenstein

(tylko książańska z roku 1932 – przyp. wł.).

Adres pocztowy: **Zamek Fuerstenstein**,
okręg Wrocław.

Nahs Heinrich XV, książę Pless, właściciel powier-
nictwa.

Chlotilde, księżna Pless

Hrabia Aleksander von Hochberg, aktualnie w po-
dróży

Hrabia Bolko von Hochberg, student

Hrabina Beatrix von Hochberg

Hrabia Conrad von Hochberg

von Hannecken Hedwig, opiekunka dziecięca

Zimpel Charlotte, pielęgniarka

Stumpe Helene, pokojówka

Ludwig Erika, pokojówka

Hannussek Josef, kamerdyner

Schubert Emma, piastunka

Bittner Elisabeth, pokojówka

Pietschke Gertrud, pokojówka

Franz Gertrud, pokojówka

Konopka Wally, pomocnica kucharza

Heide Hilda, dziewczyna kuchenna

Schmidt Klara, szafarka

Drewniak Anna, prasowaczka

Schmelz Helmut, szofer

Berger Alfred, kamerdyner

Knorn Richard, sekretarz osobisty

Nuettgen Heinrich, ochmistrz

Kummer Heinrich, kamerdyner

Szczotka Johannes, muszkieter zamkowy

Friedrich Josef, muszkieter zamkowy

Ziegert Max, robotnik

Hoffmann Julius, górnik

Kwiatek Josef, czyściciel miedzi

Trogisch Wilhelm, urzędnik administracyjny

Peter Hermann, elektromonter

Volkman Ernst, górnik

Franz Alfred, górniczy murarz

Matys Johann, muszkieter zamkowy

Buechner Richard, robotnik leśny

Fichte Paul, zamkowy kasztelan

Boehm Paul, muszkieter zamkowy

von Walcher Elise, architekt

Newetzkat Heinrich, postagent

Kellner Paul, dyplomowany inżynier

Hardouin Louis, mistrz kucharski

von dem Hagen Rudolf, Gueterdirektor, rotmistrz

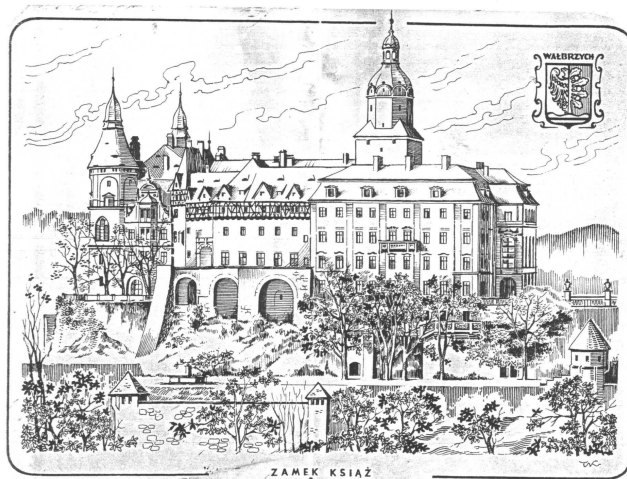
Kirsch Ingeborg, córka gospodyni

Kirsch Johanna, gospodyni

Ludwig Frieda, służąca

Scholz Heinrich, główny ogrodnik

Stammwitz Otto, służący, dom garażowy

Seidel Hermann, wagenhalter, dom garażowy

Schnabel Luise, rencistka, dom garażowy

Gube Max, szofer, dom garażowy

Schaar Erich, służący, dom garażowy

Wanot Franz, wyższy szofer, budynek główny stajni

Wolny Johann, pensjonariusz, pomocnik, budynek
główny stajni

Schmidt Max, muszkieter zamkowy, budynek głów-
ny stajni

Gillner Gotthard, inwalida, budynek główny stajni

Kubitza Ludwik, służący, pensjonariusz, budynek
główny stajni

Wawrzyczek Eduard, pensjonariusz, budynek głów-
ny stajni

Ecklebe Irene, uczennica, budynek główny stajni

Malcherek Johann, służący, budynek główny stajni

Kozyra Josef, służący, budynek główny stajni

Bettermann Wilhelm, rencista, budynek główny staj-
ni

Jachmann Elfriede, pensjonariuszka, budynek głów-
ny stajni

Stammwitz Wilhelm, robotnik, budynek główny staj-
ni

Attich Alfred, strażnik bażanciarńi, budynek główny
stajni

Niemitz Reinhold, murarz, budynek główny stajni

Stewart Alexander, koniuszy, dom mieszkalny ko-
niuszego

Gottwald Elfriede, służąca, dom mieszkalny koniu-
szego

Richter Franz, pensjonariusz, budynek główny ujeź-
dźalni

Loch Karl, ogrodnik, budynek główny ujeżdźalni

Knappe Paul, górnik – rębacz, budynek główny ujeź-
dźalni

Grundmann Karl, pensjonariusz, budynek główny
ujeżdźalni

Winkler Hildegard, żona, budynek główny ujeżdźal-
ni

Winkler Emil, eisenhobler (*żelazny strugacz?*), bu-
dynek główny ujeżdźalni

Pietsch Josefine, wdowa, budynek główny ujeżdźalni

Raebisch Max, pensjonariusz, budynek główny ujeź-

dżalni

Neumann Friedrich, robotnik budowlany, budynek główny ujeżdżalni

Vogt Paul, rencista wojskowy, budynek główny ujeżdżalni

Ouaeker Heinrich, pensjonariusz, budynek główny ujeżdżalni

Schaffron Johann, szofer, budynek główny ujeżdżalni

Seidel Oswald, robotnik, budynek główny ujeżdżalni

Kluger Johann, służący, budynek główny ujeżdżalni

Antonczyk Rychard, windziarz, budynek główny ujeżdżalni

Engler Wilhelm, urzędnik nabywczy (handlowy), budynek główny ujeżdżalni

Gregor Paul, górnik, budynek główny ujeżdżalni

Sommer Herbert, książyce ogrodnik, budynek główny ujeżdżalni

Lindenau Josef, kamerdyner, obecnie w La Napoule (Francja)

Menzel Ernst, majster kowalski, dwór kowalski

Menzel Hermann, kupiec cygar, budynek główny stajni

Lehmann Emil, mistrz maszynowy, pompownia

Stary Zamek Fuerstenstein. poczta Dolne Szczawno (*Szczawienko*)

Busse Klara, oberżystka

Hilfe Auguste, bez zawodu

Kuegler Martha, służąca

Stenzel Gertrud, służąca

Springel Gertrud, pomocnica domowa

Michael Walter, gospodarz

Straż Leśna. poczta Dolne Szczawno

Langer August, stróż leśny

Langer Paul, drwal

W zarządzie:

Prywatny sekretariat księcia von Pless. Zamek Fuerstenstein, okręg Wrocław.

Biller Bernhard, nadinspektor

Wunsch Helene, służąca

Steinecke Martha, (*dobra?*) sekretarka

Flade Hermann, asystent

Wichert Erwin, fabryczny dyrektor

Walter Paul, wyższy doiciel

Heinze Maria, robotnica rolna

Kusche Emilie, robotnica rolna

Heide Ida, gospodyni

Herrmann Reinhold, szofer

Hilsbecher Emil, furman

Kammel Oswald, furman

Grosser Paul, furman

Heider Herman, furman

Willner Gustav, furman

Schneider Fritz, furman

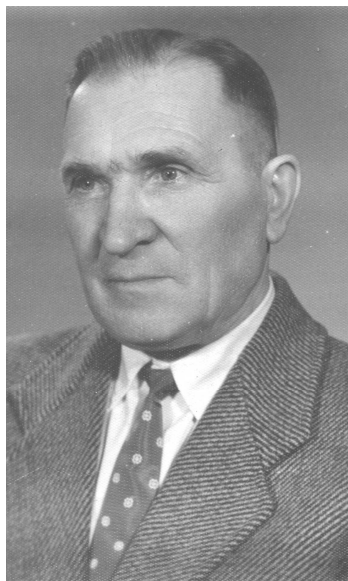
Thon Martha, robotnica rolna

Zarząd majątkiem księcia von Pless. Lubiechów – Christinenhof, poczta Dolne Szczawno.

Świebodziczanie

Tygodnik Wałbrzyski z 1999 roku. Artykuł Anny Montwill.

Niespokojna Róża.

Róża Stolarczyk urodziła się w Świebodzicach i to miasteczko kocha najbardziej. Dla niego zrobi wszystko, narazi się ludziom, powie prawdę w oczy burmistrzowi, a temu, komu trzeba, pomoże.

Fascynacja ojcem.

- Ojciec pokazał mi świat. Był malarzem, rzeźbiarzem, konserwatorem sztuki. To on zakładał Szkołę Rzemiosł Artystycznych w Cieplicach i był jej pierwszym dyrekto-

rem. Od niego nauczyłam się wielu rzeczy, nie w szkole. Zabierał mnie w różne niezwykle miejsca. W pracowni ojca mogłam siedzieć godzinami i patrzeć, jak pracuje – wspomina Róża Stolarczyk.

W świebodzickim kościele pod wezwaniem Piotra i Pawła są dwa boczne ołtarze i dwa obrazy autorstwa Stanisława Stolarczyka, który pochodził z niezwyklej rodziny. Brat jego ojca to słynny ksiądz Stolarczyk pierwszy proboszcz Zakopanego, a ojciec trudnił się kowalstwem artystycznym. Jego cenne prace rozeszły się po świecie, po muzeach, można je spotkać w prywatnych rękach kolekcjonerów. Wnuczka, Róża, dysponuje jedynie fotografiami dzieł słynnego dziadka.

Sama o sobie.

- Tak więc jestem genetycznie obciążona miłością do sztuki. Rysuję, maluję. Potrafię robić koron-

ki, zajmuję się konserwacją mebli. Uwielbiam coś organizować, nie umiem stać w miejscu. Tu, w Świebodzicach mamy tylu wspaniałych ludzi! Są plastycy, muzycy, hafciarki, ba, nawet śpiewacy. Np. jedna z pań o przepięknym, wykształconym sopranie pracuje... w biurze¹. Chciałabym to wszystko objąć, zorganizować, pokazać.

Wydawało mi się, że szansa będzie po otwarciu Miejskiego Centrum Kultury i dlatego sama poszłam

do dyrektora Śliwińskiego z propozycją współpracy. I stąd ten pierwszy pokaz twórczości naszych artystów na początku maja. Myślę już o następnych imprezach. Właśnie organizuję koncert, który odbędzie się w połowie czerwca w naszym kościele Piotra i Pawła. Ja i moi znajomi, chcemy zebrać fundusze na ratowanie cennych organów tej świątyni, liczących sobie dwieście lat.

Moje Świebodzice.

- Właśnie kończymy pracę razem z Adamem Rubnikowiczem nad kalendarzem poświęconym temu miastu i jego niezwykłym miejscom. Chcemy go wydać w 2000 roku. Jest w konwencji czarno-białej i zawiera stare fotografie miasteczka. Chcemy też opisać i sfotografować zabytki techniki Świebodzic, są tu jeszcze egzemplarze z XIX wieku. Chcemy też zdokumentować wszystkie cenne przecież pozostałości, np. piece, freski, o których wiem, że znajdują się w prywatnych dziewiętnastowiecznych domach.

Jest tu wiele do zrobienia i do pokazania.

¹ Pani Grażyna Pantal – pracownica Urzędu Miejskiego, dająca często koncerty, np. kolęd w kościołach, a także podczas niektórych uroczystości miejskich.

Maria Palichleb

Tajemnicza fotografia z rodzinnego archiwum*

To intrygujące zdjęcie zostało wykonane 20 lipca 1958 roku (aparatem niemieckim - Taxona, z obiektywem 1:3,5 o ogniskowej 35 mm, z migawka centralną). Przedstawia ono grupę osób siedzących przy murku, biegnącym do Osłej Bramy na Tarasie Zachodnim zamku Książ. Na pierwszym planie czyta gazetę moja mama, obok moja babcia a za nimi dziadek. Ta najmniejsza postać, w głębi, w słomkowym kapeluszu - to ja.

Po wywołaniu negatywu wszyscy byli zaskoczeni wizerunkiem nikomu nieznanego osoby, wypełniającej cały kadr. Tłumaczenie, że nastąpiło nałożenie klamek trudno uznać za satysfakcjonujące, bo nikogo (oprócz bliskich) na całym filmie mój tata

nie fotografował. Postać ta wydaje się przeźroczysta, widać przez nią zarys łuku bramy i korony drzew.

Badacze zjawisk paranormalnych twierdzą, że manifestacja zjaw ma związek z miejscem, w którym wykonano zdjęcie lub z osobą, która została sfotografowana. Trudno mi stwierdzić, że ktoś z nas był medium... Jeśli tak by było, to może duch zmaterializował się jako rodzaj przekazu telepatycznego między światem żyjących i światem zmarłych? Prawdopodobnie duch, to raczej materialna forma i myśl żyjącej osoby niż zmarłego nadawcy.

J. Prieur¹ twierdzi, że „niektóre zdjęcia migawkowe, jakby aparaty fotograficzne były poddane wizjom, nabierają znaczenia przepowiedni. Wydaje się jakby nieuchronne wydarzenie istniało ukryte i pojawiało się przy wywołaniu”.

Czy wobec tego można to interpretować jako formę „oczekiwania” na materialną realizację, gdy zaistnieją sprzyjające warunki?

Minęło pół wieku, a fotografia ciągle przyciąga uwagę i skłania do różnych refleksji. Ma jakąś swoją magię.

Kim jest manifestująca się osoba?

A gdyby wysunąć hipotezę, że to ktoś związany z zamkiem? Nieprzypadkowy może być rok 1958 - wtedy minęło 20 lat od śmierci Jana Henryka XV (zmarł w Paryżu 30.01.1938 r.). Gdyby pójść dalej tym tropem, można wysnuć następujący wniosek: Osła Brama znajduje się w pobliżu zachodniej, monumentalnej neorenesansowej części zamku z czerwonego piaskowca. Powstała ona w wyniku realizacji ambitnych planów przebudowy w latach 1908-1923, nadając kompleksowi eklektyczny charakter. To było dzieło życia księcia, może dlatego ukazał się 20 lat po swojej śmierci?

Oczywiście, to tylko przypuszczenia, nie mam najmniejszego zamiaru pretendować do miana łowcy duchów, jak to często miało miejsce w przeszłości (Znane są zdjęcia duchów bostończyka Williama Mumlero, kalifornijczyka Edwarda Wyllie'go, Edwarda Bugueta i Williama Hope'a).

Wynalazkowi fotografii od początku towarzyszyły przekonania, że można na niej utrwaląć niewidzialne byty.

Jeśli moja hipoteza jest błędna (nie upieram się, że musi być prawdziwa), kto zatem ujawnił się na fotografii?

¹ J. Prieur „Przecucie a przeznaczenie. Biblioteczka zagadek wszechświata. Wydawnictwo 4aF W-wa 1991. s.66.

* ze względu na przypadające w listopadzie święto zmarłych zamieszczenie powyższego artykułu ma swoje uzasadnienie.

Stare mapy

Fragment Lageplan der Polsnitz u. des Freiburger Muehlgrabens
Gemarkung Freiburg Kreis Schweidnitz (brak roku sporządzenia)

Zabudowa ul. Strzegomskiej, m.in. Dawne zakłady Silena i Refa

Świebodzice
w początku lat trzydziestych. cz. XVII
Tłumaczenie własne tekstu niemieckiego

Opakowania

Otto Georg, ul. Kopernika róg Słowackiego (osłony – ekrany); Schaff Felix ul. Kopernika 9 – duży skład osłon, jak również wykonywanie napraw.

Ślusarz

Kroker Wilhelm ul. Strzegomska 18; Pfeiffer Oskar ul. Prusa 26.

Kuźnia (Kowal)

Scheuner J. ul. Świdnicka 3; Schlums Gustav ul. Wałbrzyska 8.

Krawiec

Bratke Paul ul. Młynarska 15; Czapek Franz ul. Prusa 4; Soetz Oswald ul. Młynarska 28; Haude Traugott ul. Krasickiego 17; Hentschel Erich ul. Wiejska 28a; Herda Wilhelm (zajmowanie się krawiectwem) ul. Strzegomska 16; Hidebrandt Rudolf ul. Sienkiewicza 22; Hillmann Paul ul. Świdnicka 17; Hiltmann Otto ul. Wałbrzyska 25; Jaenschke Karl ul. Sienkiewicza 2; Knobloch Wilhelm ul. Kopernika 16; Mann Julius ul. Sienkiewicza 27; Merzentin Walter ul. B. Prusa 9; Reuter Karl ul. Wałbrzyska 9; Rossek Josef ul. Młynarska 6; Rummel Richard ul. Sienkiewicza 18; Schlosser Hermann ul. Świdnicka 19; Walter Paul ul. Kolejowa 17.

Krawcowe

Bleicher Ingeborg Aleje Lipowe 17; Vorrmeister Marie ul. Piłsudskiego 2; Boehm Johanne ul. Piłsudskiego 5; Froehlich Martha ul. Strzegomska 5; Sanglich Hedwig ul. Wolności 15; Geisler Alwine ul. Skłodowskiej 6; Guellner Marie ul. B. Prusa 24; Kabus Anna ul. Piaskowa 25; Kahl Anna ul. Świdnicka 12; Kirchner Katharina ul. Wałbrzyska 5; Langer Gertrud ul. Prusa 12; Machner Emma ul. Piaskowa 17; Nagel Ottilie ul. Park Miejski 1; Michler Ernestine ul. Kopernika 13; Pfitzner Elise ul. Spokojna 3; Pirschel Olga ul. Strzegomska 1; Stenzel Klara ul. Świdnicka 2; Taube Marie ul. Szkolna 11; Vogler Martha ul. Krasickiego 14.

Kamieniarz

Kaiser Alfred ul. M. Skłodowskiej 14.

Warsztat zelowania butów.

Pfullmann Fritz ul. Sienkiewicza 17.

Szewc

Berger Theodor ul. Żeromskiego 3; Buhl Paul ul. Kopernika 11; Burdzik Anton ul. Sienkiewicza 12; Gohle i Syn ul. Sienkiewicza 23; Graebel Friedrich (ortopeda) ul. Kolejowa 32; Gube Rudolf ul. Sienkiewicza 51; Kerzel Paul ul. Rynek 16; Kretschmer Pauline (admin. – zarządca) ul. Młynarska 18; Kunze Paul ul. Kolejowa 8; Lorenz Josef ul. Piłsudskiego 7; Moisa Ignatz pl. Jana Pawła II 8; Paetzold Paul ul. Kolejowa 5; Pfullmann Paul Plac Kościelny 3; Renner August ul. Kolejowa 15; Schneider Paul ul. Pia-

skowa 23; Steiner Ernst ul. Żeromskiego 8; Werner Herbert ul. Żeromskiego 1.

Sklepy obuwnicze

Alschner Gustav ul. Rynek 11; Gohle i Syn – sprzedaż i naprawa obuwia ul. Sienkiewicza 23; Schrock Emil – specjalny dom sprzedaży obuwia marki Pantera ul. Młynarska 11; Starnitzky Artur ul. Wałbrzyska 10; Steiner Ernst ul. Żeromskiego 8; Stephan Gerhard – dom obuwniczy, wyłączna sprzedaż obuwia marki „Wolko” ul. Sienkiewicza 41 (*zdjęcie z widokiem tego domu było publikowane w nr 8/117 z sierpnia 2007 roku*); Wagner Edurd ul. Prusa 4.

Mydlarnie

Sperling Heinrich ul. Żeromskiego 16; Thamm Fritz ul. Runek 23.

Wyroby powroźnicze

Bracia Liebert ul. B. Prusa 10.

Wytwórnice wód sodowych i lemoniady.

Keil Max ul. Strzegomska 32; Ludwig Paul ul. Krasickiego 9.

Rzeszotarz

Schaar Paul ul. Kopernika 15.

Zakład Gastronomiczny

Max Hugo ul. Krasickiego 14; Vogt Hildegard ul. Krasickiego 14.

Wyrób lodów.

Hell Paul ul. Kopernika 12; Seidel Paul ul. Świdnicka 14.

Zabawki

Felsmann Adolf ul. Strzegomska 1; Leschnik (wł. Oskar Nahlik) ul. Sienkiewicza 19; Matin Ludwig ul. Sienkiewicza 4; Wistuba Paul ul. Prusa 12; Wordasch Berta ul. Żeromskiego 14.

Fabryki spirytusu.

Siegmund Fritz ul. Młynarska 15; Sittenfeld M. ul. Szkolna 7.

Wyroby stalowe.

Grun (Synowie) ul. Rynek 30/31; Kuehn Hugo przedst. Winger i Powalsky ul. Sienkiewicza 7; Wistuba Paul ul. Prusa 12.

Rzeźbiarz w kamieniu.

Petruschke Ernst ul. Wałbrzyska 1.

Pośrednictwo pracy (załatwianie posad).

Jung Martha ul. Świdnicka 2.

Kołodziej.

Boehm Gustav ul. Krasickiego 10; Schubert Wilhelm ul. Piaskowa 35.

Doradca podatkowy.

Conrad Hans ul. Świdnicka 16.

Wyroby pończosznicze.

Zeuner Paula ul. Strzegomska 3.

Tytoń, cygara, papierosy.

Groeschler Kurt ul. Sienkiewicza 31; Gruessner August ul. Strzegomska 6; Menzel Hermann; Mueller Walter ul. Piaskowa 4; Opitz Paul (Kiosk) ul. Świdnicka 1; Otto Georg ul. Kopernika róg Słowackiego; Schaff Felix ul. Kopernika 9; Schuppe Paul ul. Krasickiego 2; Siegmund Fritz (również hurtownia) ul.

Młynarska; Suchlich Gertrud ul. Sienkiewicza 12; użytkownik Walter ul. Rynek 12; Wieloch Johann ul. Rynek 26.

Stacje paliw.

„Goldener Anker” ul. Wałbrzyska 5; Brauerei Ausschank ul. Świdnicka 22; Hotel „zur Eisenbahn” ul. Kolejowa 3; Hotel „zum Hirsch” ul. Rynek 14; Krautz & Ratkowski ul. Rynek 10; Gospoda „zum Kronprinz” ul. Wałbrzyska 7; Loewen – Drogerie ul. Świdnicka 1; Hotel „zum Loewen” ul. Strzegomska 4; Paul & Co ul. Sienkiewicza 47.

Warto zobaczyć

W Kościele pw. Św. Mikołaja

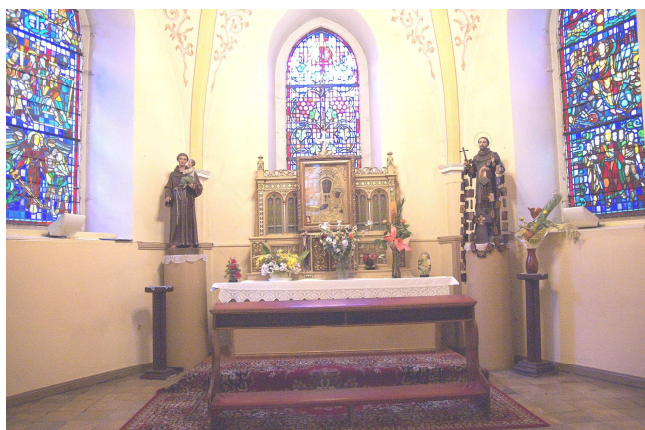
Kaplica Bożego Grobu

Po stronie północnej świątyni znajduje się kaplica Bożego Grobu z witrażami firmy R. Suessmunda wykonanymi w 1943 roku. Po lewej stronie (patrząc od wnętrza kaplicy) znajdują się witraże przedstawiające postać Archanioła Michała i Złożenie do Grobu, po prawej natomiast Zmartwychwstanie i Podróż do Emaus. W zamknięciu wielobocznym kaplicy umieszczono winne grona.

Przy okazji warto zobaczyć również inne witraże świątyni: umieszczony w zamknięciu prezbiterium Chrystus Pankreator, a w nawie głównej symbole sakramentów świętych.

Zdjęcia: Adam Rubnikowicz

Okrucy historii

zebrane przez Pana Marka Mikołajczaka

Według relacji Pana Horsta Kriestena – byłego mieszkańca Świebodzic (Kramstaggasse 10 ul. Puszkina), większość mostów w mieście w ostatnich dniach wojny została zniszczona, jedynie most znajdujący się obok DZPC „Śnieżka” pozostał nietknięty, gdyż przerwane zostały przewody prowadzące do ładunków wybuchowych. Ciekawym faktem jest również budowa w okolicy Rynku, na ulicach: Żeromskiego i Kopernika - barykad przeciwczołgowych. W relacji swej Pan Kriesten opisuje także rozstrzelanie przez żandarmerię niemiecką za dezercję, żołnierza Wehrmachtu, w dniu 8 maja 1945 roku.

O czym donosiła gazeta „Der Freiburger Bote” w połowie dziewiętnastego wieku

*Thumaczenie własne tekstu z nr 28
z 11 lipca 1868 roku – wiadomości lokalne.*

9 lipca odbyła się miejska sesja robocza w której udział wzięli: ze strony Magistratu - Burmistrz Miasta Keil, ze strony Rady (Zgromadzenia) - 17 członków. Przewodniczący przedłożył pod obrady 10 spraw-próśb. Kilka spraw dotyczyło bezpłatnej szkoły, kilka natomiast pomocy w najmowaniu mieszkań i wsparcia ludzi potrzebujących. Wcześniej dokonano obliczenia rentowności miejskiej cegielni i teraz raport przedłożono do wiadomości Zgromadzenia. Kontrakt z majstrem cegielnikiem Dammerem aktualnie wygasał i Zgromadzenie postanowiło przedłużyć go na dalsze trzy lata. Przedłożono także sprawy cmentarza. Wydane dotychczas kwoty na jego odpowiednie utrzymanie i upiększenie wyczerpały przeznaczone fundusze, a aktualnie dostarczane są cztery granitowe bloki przeznaczone do ustawienia w obrębie cmentarza (*bramy?*) i wymagające pokrycia kosztów.

13 lipca, w poniedziałek położono kamień węgielny pod dom Ordynansa (Gońca).

5 bieżącego miesiąca, w Buchwaldgarten odbywało się Święto Śpiewacze, które upłynęło w radosnej dla wszystkich atmosferze. Przybywających z daleka rannym pociągami śpiewaków, na świebodzickim dworcu powitali muzyką członkowie tutejszego Związku Śpiewaczego. Prowadzono ich uroczystie przez miasto, aż do placu, obok miejsca imprezy i tam nastąpiło oficjalne powitanie przemową i śpiewem. Kwiecista oracja dyrygenta śpiewaków z Wrocławia podniosła nastrój wszystkich biorących udział w imprezie. Po krótkim odpoczynku nad Furerstein Grund udali się wszyscy do Nowej Szwajcarii, gdzie odbyła się próba generalna. Na rozpoczynające się popołudniu wokalne występy

uczestników przybyła liczna publiczność, a śpiewacy za swoje osiągnięcia zbierali zasłużone oklaski. Zadowoleni w najwyższym stopniu z atmosfery i spełnienia oczekiwań świebodzińców, przybyli z daleka uczestnicy imprezy starali się jak najusilniej umilić swoim śpiewaniem odbywające się święto.

Jutro niedziela 12 b.m. Przybył tu zagraniczny gimnastyk, by uświetnić swą obecnością, odbywający się w Nowej Szwajcarii Turniej Związkowy, połączony z książąnskimi festynem.

8 b.m. przybyło w nasze strony czterech włościanów, z których jeden miał przy sobie 50 talarów w gotówce, jak również kilka weksli.

W sąsiedniej miejscowości Pełcznica przebywał pies, który sprawiał wrażenie wściekłego.

Niedawno, pewna kobieta próbowała rzucić się w tzw. staw Hugona, jednak przechodzący ludzie udaremniili jej ten zamiar.

W Szczawnie Zdroju przebywały dotąd na kuracji: 977 rodzin i 1.466 osób.

W fotoobiektywie Adriana

Dom dr Mikulicza w Pełcznicy

**Wycinki
ze starych gazet**

Co wykrył georadar pod zamkiem Książ?

Tajemnic w bród.

Rozmowa ze Zbigniewem Wojcieszakiem, Prezesem Zamku Książ.

„Gazeta Wrocławska” z 22-24 kwietnia 2000 r.

„Gazeta Wrocławska”: - Niedawno, o czym już pisaliśmy, przed głównym wejściem do zamku

Książ zapadła się ziemia...

- Tak, pod trawnikiem na dziedzińcu znajduje się bowiem wlot do wykopanego przez hitlerowców szybu. Ma on 8 metrów średnicy i 50 metrów głębokości.

I prowadzi do zamkowych podziemi?

- Oczywiście. Zresztą, muszę powiedzieć, że nie jest to jedyna „dziura” w okolicy. Na samym dziedzińcu mamy jeszcze dwie podobne, choć o wiele mniejsze...

Skąd o tym wiadomo?

- W ubiegłym roku przeprowadzono u nas badania góry, na której wznosi się Książ. Do badań tych używano wysoce specjalistycznego sprzętu, tzw. georadaru. Do głębokości kilkunastu-kilkudziesięciu metrów pokazuje on, co kryje się pod powierzchnią ziemi.

I co się kryje?

- Ha! Sami chcielibyśmy to dokładnie wiedzieć. Z zapisów georadaru wynika bowiem, że na poziomie minus dwudziestu kilku metrów znajdują się jakieś wnęki czy też korytarze. I nie jest to jeden czy dwa takie przypadki. Owych miejsc jest znacznie więcej.

Co to może być?

- Tego chyba nikt nie wie. Najprawdopodobniej są to korytarze wydrążone podczas II wojny światowej przez Niemców, którzy przygotowywali w Książu kwaterę dla Hitlera. Co jednak kryje się w tych korytarzach – nie wiadomo. To tajemnica.

Nie można jej rozwikłać?

- Pewnie można, ale to kosztowałoby naprawdę wiele. A my, niestety, nie mamy pieniędzy na tego typu poszukiwania. Szkoda, bowiem tajemnic mamy tu pod dostatkiem...

Rozmawiał Rafał P. Palacz.

Stara fotografia

Zdjęcie udostępnił Pan Paweł Paprota

„Świebodzińskie - Dzieje Miasta”

Wydawca - Adam Rubnikowicz

Korekta - Maria Palichleb

Stale współpracują: Marek Mikołajczak, Maria Palichleb, Adrian Sitko, Róża Stolarczyk.

Podziękowania dla wszystkich, którzy udostępniili swoje zbiory.

Kontakt e-mail: adamr@pnet.pl

Przedruk możliwy po podaniu źródła.